

SAATEKIRJE

Jakelu:

Kirjastonjohtaja Liisa Laatu
Halssilan kirjasto / Mielikki Matilainen
Kulttuurilautakunta / puheenjohtaja Jukka Louhivuori
Jyväskylän kaupunginhallitus
Alueemme valtuutetut: Juha Hjelt, Hilikka Illman, Kari Yksjärvi, Leena Yksjärvi
Pro Lähikirjastot-liike / kulttuurilautakunnan jäsen Marja Kolu

Halssilan asukasyhdistys ry esittää, että kirjastojen lakkautusperusteita harkitaan järkevien ja oikeiden taloudellisten näkökohtien mukaan.

Olemme laatineet oheisen 12 teesiä sisältävän selonteon, miksi Halssilan kirjastoa ei pidä lakkauttaa. 12 teesiä, miksi se ei ole taloudellisesti järkevää eikä alueellisen palvelurakenteen kehityksessä lainkaan viisasta.

Jyväskylässä 26. päivänä syyskuuta 2006.

Halssilan asukasyhdistys ry

Pirkko Vuorinen
puheenjohtaja
Tuohitie 53, 40320 Jyväskylä
puh. 014 271549 ja 050 403 8053

Ari Koponen
sihteeri
Majavankuja 19, 40400 Jyväskylä
puh. 040 720 2710

Liite: Halssilan kirjaston säilyttämisen perustelut

Halssilan kirjasto

Itäisen Jyväskylän aluekirjasto

HALSSILAN KIRJASTON SÄILYTTÄMISEN PERUSTELUT

Kirjastoverkkotyöryhmän raportissa 30.6.2005 esitetään, että Halssilan kirjaston toiminta lakkautetaan v. 2007. Kirjastot kuuluvat hallinnollisesti sivistystoimelle, jolle on asetettu säästötavoitteita. Niihin pyritään mm. kirjastopalveluja supistamalla.

Halssilan asukasyhdistys ry on sääntömääräisessä kevätkokouksessaan 26.3.2006 päättänyt esittää päätöksentekijöille perustelunsa, miksi juuri 50-vuotta täyttäneelle kaupungin ensimmäiselle ns. perhekirjastoksi rakennetulle kirjastollemme näin ei pidä tehdä.

Aikaisemmin on kulttuuritoimelle luovutettu yli tuhannen Halssilan asukkaan allekirjoittama vetoamus, ettei alueemme kirjastoa lakkautettaisi.

Halssilan asukasyhdistys ry valitsi kevätkokouksessaan tätä perustelua laatimaan työryhmän, johon ovat kuuluneet asukasyhdistyksen puheenjohtaja Pirkko Vuorinen, asukasyhdistyksen hallituksen jäsen Elina Wuethrich ja alueen kirjastonkäyttäjien edustajana Veli Vihonen. Käytössämme lähdeaineistona on ollut Kirjastoverkkoselvitys 30.6.2005, kirjaston tilastoja vuodelta 2005, alueen kaavoituskatsaukset ja kirjaston rakennuspiirustukset.

Perustelumme teeseinä

- 1. Henkilöstökulut ovat 54,3 % kirjastomme kustannuksista.
Lakkautettaessa kulu ei poistu henkilöstön siirtyessä pääkirjastoon.**
- 2. Kaupungin omistamissa tiloissa huoneistomenot ovat suuria.**
- 3. Kirjastotila huoneistomeneineen jää edelleen tilapalvelun kustannuksiin.**
- 4. Syntyisi näennäistä säästöä - samalla lisäkustannuksia syntyy toisaalle.**
- 5. Kustannuksitta ei kirjastoauton pysäkkien uudelleenjärjestely onnistu.**
- 6. Uusia, pysyviä kuluja tulee Kuokkalan uudesta kirjastosta ja pääkirjaston toimintaedellytysten lisäämisestä.**

- 7. Halssilan kirjaston lähivaikutusalueelle tulee uusia asuntoalueita, 2000-3000 uutta asukasta kahden-kolmen vuoden kuluessa.**
- 8. Halssilan kirjasto on jo nyt aluekirjasto yli kuntarajojen.**
- 9. Kirjaston ja koulun esimerkillinen yhteistyö Halssilassa varmistaa nuorillemme hyvät eväät oppimiseen. 43 % lainauksista on alle 14-vuotiaiden tekemiä.**
- 10. Kirjastoksi jo alunperin suunniteltu tila mahdollistaa viihtyisän perhekirjastotoiminnan.**
- 11. Halssilassa kävijämäärät ovat lisääntyneet 38 %, kun ne muualla kaupungissa ovat laskemassa.**
- 12. Esitetyillä säästöillä kirjastotoimen kokonaistaloudellisuus huononee.**

Teesimme tarkemmin

1. HENKILÖSTÖ SIIRTYISI MUUALLE, ASIAKKAAT JÄÄVÄT HALSSILAAN

- Henkilöstökuluissa säästöä ei synny, koska henkilöstöä ei irtisanota.
- Lisäkustannuksia syntyy, koska heidät siirrettäisiin pääkirjastoon, jossa jouduttaisiin työskentelytilojen muutostöihin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. Tältä osin tavoitteena oleva koko kaupungin asukaskohtaisten kirjastokulujen alentaminen ei lainkaan toteudu.

2. HUONEISTOMENOJEN OSUUS KULUISTA ON SUURI KAUPUNGIN OMISTAMISSA TILOISSA

- Lähikirjastojen osuus kirjastolaitoksen kokonaismenoista on 29,4 % ja ilman henkilöstömenoja 13,6 %.
- Huoneistomenojen osuus käyttömenoista (ilman henkilöstökuluja) on lähikirjastojen osalta keskimäärin 46 % ilman siivouskustannuksia. Halssilan kirjaston osalta huoneistomenot ovat 52,8 %, Säynäsalossa 56,3 %. Tilat ovat kaupungin Tilapalvelun omistuksessa olevia rakennuksia. Kypärämäen kirjaston huoneistomenojen osuus oli 38,3 %, Lohikosken 35,7% ja Huhtasuon 34,4 %. Näistä Kypärämäen kirjaston tilat ovat Työväenyhdistyksen omistuksessa, toiset ovat kaupungin omistamia osakehuoneistoja, joiden yhtiövästikkeen päälle Tilapalvelu vielä lisää omat kustannuksensa.
- Onko Tilapalvelun kiinteistöjen tuottovaatimus määritelty liian korkeaksi? Vuokrataso näyttää olevan selvästi korkeampi kuin ”vapailta markkinoilta” vaikkakin tilapalvelun kautta vuokratut tilat. Kaupunki itse määrittelee tämän korkoprosentin kiinteistöihin sijoittamalleen pääomalle. Kohtuuttomaksi määriteltynä se aiheuttaa liian korkean

vuokran, ja sillä perusteella ei ole oikein, että kirjaston toiminta leimataan tehottomaksi tai väitetään, että kirjastolla olisi liikaa tilaa.

3. TILAPALVELULLE JÄISI TYHJÄ TILA, JOKU SEN AINA VEROVAROISTA MAKSAA

- Kiinteistön vuokratilakustannuksista ei tule esitettyä 42 732 € säästöä, koska kiinteistö tiloineen jää edelleen Tilapalvelulle, jonka myyntitulo-odotus on 0 €. Rakennusta ei voi purkaa.
 - Rakennuksessa sijaitsee koko viereisen koulurakennuksen ja kirjaston yhteinen lämpökeskus
 - Siinä sijaitsee myös lakimääräinen suuri kahdessa kerroksessa oleva väestönsuoja, joka on tarkoitettu aluepelastuslaitoksen käyttöön. Kiinteistön muu väestönsuoja on erikseen koulun puolella.
- Kirjastotilojen vuokraus muuhun käyttöön vaatii käyttötarkoituksen muutoksen lupineen ja nykyisten määräysten mukaisen suuren korjauksen. Kirjasto on tyydyttävässä kunnossa, eikä kirjastona heti vaadi suuria korjauksia. Olemme eri mieltä raportin väittäessä kunnan olevan vain välttävän. Toki muutosehdotuksia toiminnan parantamiseksi aina on esittää, mutta ne voivat odottaa.
- Kirjaston vuokratilakustannus pitää tarkistaa. Kirjaston käytössä olevien tilojen pinta-ala on 412 m² ja vuokraa peritään 602 m²:stä. Onko rakennuksen yhteisten tilojen jyvitys vuokraan tehty oikein? Väestönsuojan osuus kuuluu pelastuslaitokselle, ja jos se nyt on kulttuuritoimelle vuokrattuna ja mm. bändiharjoitustilana, ei se kustannus kuulu kirjaston kuluihin. Lämpökeskuksen kustannus menee suurimmaksi osaksi koulun vuokraosuuteen, osa myös päivähoidolle ja asunnolle, jos käyttöpinta-alojen suhteessa oikein jyvitetään.

4. KIRJASTOVERKKORAPORTTI ON RISTIRIITAINEN, SÄÄSTÄÄ YHTÄÄLLÄ JA LISÄÄ KUSTANNUKSIA TOISAALLA.

- Halssilan kirjaston lakkauttamissa säästöä syntyy vain siivous-, kirjastoaineisto-, ATK- ja muista kuluista yht. 30 150 €, josta valtionosuutta on puolet, eli säästöä tulisi 15 075 €. Tuo säästö sivistystoimelle Halssilan kirjaston osalta todennäköisesti syntyy jo kohdentamalla alueväestönsuojan vuokra oikein. Lähikirjaston lakkauttamisesta aiheutuvat purkamiskulut on arvioitu 13 000 €:ksi.
- Samalla esitetään pääkirjastolle sunnuntaiaukioloa, joka maksaisi 74 500 €/vuosi, tai lisää rahaa kirjastoaineiston hankintaa.

5. KIRJASTOAUTOPYSÄKKI POISTUISI JOSTAIN MUUALTA.

- Toiminnan lopettamista lievennettäisiin siirtämällä kirjastoauton pysäkkejä Halssilaan. Siis vaiivikaa lopetettaisiin joltain muulta alueelta se viimeinenkin auton tuoma kirjastopalvelu. Tai sitten on lisättävä kirjastoauton ajotunteja, ja siitä tulee taas lisäkustannus näennäisiä säästöjä syömään.
Halssilan alueella kirjastoauto pysäköi nyt kolmessa paikassa yhteensä 1 tunnin ja 5 minuuttia. Lisäpysäkkiaikaa olisi ehkä tulossa enintään tunti. Eli nykyinen 30 tunnin kirjaston aukiolo- ja palveluaika muuttuisi tunnin pysäkkipyrahdykseksi.

6. KUOKKALAAN MAHDOLLISESTI UUSI ALUEKIRJASTO PÄÄKIRJASTOON LISÄÄ MATERIAALIA JA AUKIOLOA

- Tulevaisuusvisiossa esitetään, että Kuokkalaan saataisiin vihdoinkin aluekirjasto, jonka kustannukset tulisivat olemaan huomattavasti suuremmat kuin nyt esitetyillä lakkauttamisilla syntyvät säästöt.
- Miksi pitäisi keskittää pääkirjastoon, jossa ei ole edes kunnollisia paikoitustiloja kauempaa tuleville. Eikä pienemmillä koululaisilla ole mitään mahdollisuuksia tulla esim. linja-autoilla. Kirjastoa käyttävät Kuokkalan asukkaat käyvät nyt pääkirjastossa, jonne on lyhyt matka ja keskustaan hyvät bussiyhteydet. Miksi kummassa pääkirjaston pitäisi lisätä valikoimaansa ja aukioloaikoja, jos asiakkaat mieluummin käyttävät kotinsa ja koulunsa lähellä olevan aluekirjaston palveluja.

7. OLEVAT JA TULEVAT KIRJASTONKÄYTTÄJÄT

- Halssilan alueen nykyinen asukasmäärä on 5200.
- Jyväskylän itäinen osa kaupungista on vielä kasvualuetta. Paraikaa valmistellaan Halssilanmäen asemakaavaa 450-500 uudelle asunnolle, ja v. 2008-2009 sinne muuttaa 1000-1500 uutta asukasta.
- Äijälänrannan alueella on uusi asemakaava rivi- ja kerrostaloille. Sinne tulee uusia asuntoja 500 ja asukkaita 1000-1500 vv. 2008-2009. Mukava ja turvallinen kilometrin matka taittuu jalan tai pyöräillen kaunista rantaraittia pitkin Halssilan kouluun ja kirjastoon.
- Maalaiskunnan puolella Jyskän länsiosassa on asukkaita 1400 ja Väinölässä nyt 1100. Asemakaavan laajentuminen ja lisärakentaminen tuo sinne asukkaita lisää muutamassa vuodessa tuhatkunta.
- Kaikkiaan yli kuntarajan nyt n. 8000 ja muutaman vuoden kuluttua 10 000 asukasta on Halssilan kirjaston lähivaikutusalueella ja aluekirjaston käyttäjiä.

8. ALUEKIRJASTOAJATUS TOTEUTUU JO NYT YLI KUNTARAJAN HALSSILASSA, TULOSSA OLEVA PUITELAKI ANTAA VIELÄ LISÄÄ MAHDOLLISUUKSIA.

- Jyväskylän seudulla on jo nyt kirjastoissa käytössä yhteinen Aalto-kortti, jolla voi lainata yli kuntarajojen. Kirjastoverkkoselvityksen liite 2 on kartta, jossa kirjastojen toimipisteet näkyvät. Halssilan kirjaston 1,5 km vaikutussäde ulottuu Jyväskylän maalaiskunnan puolelle Jyskän ja Väinölän alueille. Maalaiskunnan puolella lähin kirjasto on Vaajakoskella. Jyskästä ja Väinölästä on lyhyempi matka ja helppo tulla Halssilan kirjastoon, jonka pihasta löytyy aina ilmainen parkkipaikka myös autolle.
- Halssilan kirjaston vaikutusalueella on parin kolmen vuoden kuluttua yli 10 000 asukasta. Se on jo nyt kuntarajan ylittävä itäisen kaupunginosan aluekirjasto. Nyt syksyllä vahvistettava puitelaki mahdollistaa, jopa velvoittaa, kunnat laajempaan

yhteistyöhön naapurikuntien kanssa. Halssilan kirjasto on jo valmis päänavaus tähän yhteistyöhön.

9. KIRJASTO + KOULU = HYVÄT EVÄÄT OPPIMISEEN

- Lähikirjaston tehtävä on korvata puutteellisia, Jyväskylässä jopa heikkotasoisia koulukirjastoja. Halssilan kirjasto toimii aivan koulun vieressä
 - Kirjaston varsinaisen aukioloajan ulkopuolella talviaikaan 16.8 – 31.5 koululaisille järjestetään kirjastonkäytön opetusta. Ryhmien käynnit tapahtuvat aamupäivisin ja ryhmävierailu kestää n. 35 minuuttia. Henkilökunta opettaa oppilaita hakemaan tietokannasta ja löytämään hyllyistä, samalla voi myös lainata, palauttaa, saada tietopalvelua ja käyttää tietokantamikroja. Kirjasto on näin aktiivikäytössä reilut kaksi tuntia enemmän viikossa, kuin virallinen aukioloaika on (30 tuntia viikossa).
 - Alueen asukkaista yli 17 % on alle 14-vuotiaita, eli satutunti- ja kouluikäisiä. Lähes 43 % lainauksista on alle 14-vuotiaiden tekemiä.
 - Kirjastoon voi koulupäivän jälkeen poiketa lukemaan lehtiä, etsimään internetistä tietoja, tekemään rauhallisessa ympäristössä vaikkapa läksyjä .
-
- Tilastotietoa v. 2005

Kirjastonkäytön opetusta koululaisille, joita on käynyt yhteensä 2947 oppilasta.

Kirjasto	Osuus prosentteina	Oppilaita	Luokkia
Pääkirjasto	35,2 %	1442	77
HALSSILA	15,8 %	466	28
Huhtasuo	9,5 %	280	13
Kortepohja	8,9 %	262	25
Säynätsalo	6,5 %	193	17
Lohikoski	6,3 %	187	9
Kirjastoauto	4,7 %	184	10
Kypärämäki	4,7 %	139	9
Keljonkangas	4,0 %	118	11
Keltinmäki	2,7 %	80	5

Ryhmäkäynnit koululaisille ilman opastusta, osallistujia yhteensä 5841 oppilasta

Kirjasto	Osuus prosentteina	Oppilaita	Ryhmiä
HALSSILA	42,3 %	2470	118
Kypärämäki	12,0 %	702	37
Lohikoski	10,7 %	629	28
Kortepohja	10,5 %	618	38
Pääkirjasto	10,5 %	616	34
Keltinmäki	6,0 %	353	29
Säynätsalo	4,5 %	263	13
Keljonkangas	3,3 %	190	9

10. PERHEKIRJASTON ARKEA

- Kotona hoidettavien ja perhepäivähoidossa olevien lasten päivää piristävät satutunnit, joihin olisi tulijoita enemmän kuin tilaan mahtuu. Koululla toimivasta esikoulusta ja saman rakennuksen päiväkodista on helppo piipahtaa satutunnille. Kun on voimistelussa satujumpan vuoro, ne sadut haetaan kirjastosta heti perään kirjoina tai videoina.
- Musiikkia tai satukasetteja lasten on mukava kuunnella, kun vanhemmat samalla ja lasten näkyvissä etsivät itselleen luettavaa tai lukevat lehtiä.
- Kirjastoon on eri suunnista turvallinen jalankulkureitistö, ja autolla pääsee pihaan, jossa parkkipaikkoja riittää.

Tilastoja v. 2005

Satutunnit, joilla kävijöitä yhteensä 1676

Kirjasto	Osuus prosentteina	Osallistujia	Kerrat
Lohikoski	21,5 %	361	13
HALSSILA	17,8 %	298	13
Kypärämäki	17,7 %	290	13
Keljonkangas	15,9 %	268	19
Säynätsalo	11,6 %	195	12
Pääkirjasto	10,0 %	167	24
Kortepohja	4,2 %	72	12
Huhtasuo	1,5 %	25	1

Kilpailut, joihin osallistuja yhteensä 410

Kirjasto	Osuus prosentteina	Osallistujia	Kerrat
Pääkirjasto	30,0 %	125	2
HALSSILA	25,3 %	104	3
Kortepohja	17,5 %	72	3
Säynätssalo	6,8 %	28	2
Keltinmäki	5,8 %	24	1
Kypärämäki	5,1 %	21	2
Lohikoski	4,1	17	2
Huhtasuo	2,6 %	11	2
Keljonkangas	1,9 %	8	1

11. KÄVIJÄMÄÄRÄT JA LAINAT

- Kirjastojen kävijämäärät ovat olleet yleisesti laskussa. Jyväskylässä vähennystä on 2,6 % verrattuna vuoteen 2004.
- Halssilan kirjastossa kävijämäärät ovat lisääntyneet 38,5 %. Kortepohjassa, Keltinmäellä ja Keljonkankaalla on myös ollut lisäystä, muissa kirjastoissa kävijät ovat vähentyneet 15 – 5%.
- Lainojen määrät ovat 8,6 – 0,2 % laskussa kirjastosta riippuen.
- Halssilan kirjastossa lainojen määrässä on 0,6 % lisäys. Muualla lisäystä on vain pääkirjaston lastenosastolla 4,4 % ja pääkirjaston musiikkiosastolla.
- Autokirjaston lainoista 47, 0 % on lasten ja nuorten kaunokirjoja. Halssilan kirjaston lainauksista niiden osuus 42,9 %, kun muualla se on vain n. 30% ja vähemmän.

12. TALOUDELLISUUS

- Kirjastonselvityksessä on mitattu kirjastotoimen tehokkuutta ja taloudellisuutta. Taloudellisuusvertailussa Jyväskylän taloudellisuusluku 0,93 on alle koko maan keskiarvon 0,98. Taloudellisuusmittarin kaavalla laskettu koko Keski-Suomen taloudellisuusluku on 0,97. Toisaalta aineistohankintaan käytetään vähemmän rahaa kuin maassa keskimäärin.
- Taloudellisuusmittari = henkilöstökulut+kirjastoaineistokulut / fyysiset käynnit+lainaus. Laskentakaavasta näkyy, että jos henkilöstökulut eivät muutu ja jos toisaalta lainausmäärät ovat laskusuunnassa, ei taloudellisuusluku voi muuttua parempaan suuntaan eli pienentyä. Huoneistomenoilla ei tähän lukuun ole lainkaan vaikutusta.
- Lähikirjastot taloudellisesti käyttävät pääkirjastoon keskitettyjä palveluja. Kirjastotoimen johto, taloustoimisto ja vahtimestarit ovat pääkirjastossa, jossa myös hankinta- ja luettelointiosasto hoitaa uuden aineiston lainausvalmiiksi ja päivittää kirjastorekisterin. Henkilöstön koulutustilaisuudet ovat yhteisiä ja pääkirjasto järjestää loma- ja sairauslomasijaisuudet. Lähikirjastoihin saadaan muilta osastoilta maksutta alueen asukkaiden käyttöön aineistoa, jota lähikirjastoon ei ole taloudellista hankkia.

- **Jos siis Halssilan kirjasto lakkautettaisiin, muualle siirtyneinä henkilöstökulut säilyisivät ennallaan eivätkä lainaukset pääkirjastossa kovin paljoa lisääntyisi, joten kokonaisvaikutus olisi koko kirjastolaitoksen osalta taloudellisuuden huononeminen.**

	Jyväskylä	HALSSILA	Keski-Suomi	Koko maa
lainan hinta	2,11	2,34	2,17	2,19
aineiston hankinta/asukasmäär.	6,15	3,12	7,63	6,85
kirjojen hankinta/asukasmäärä	3,80	sis.edelliseen	5,02	4,44
fyysisen käynnin hinta *	4,61	5,41	3,73	3,61
toimintakulut/asukasmäärä	57,02	33,65	49,11	46,38
henkilöstökulut/asukasmäärä	30,58	18,27	27,24	26,50
taloudellisuus *	0,93	1,12	0,97	0,98
lainoja/kävijä	2,18	2,31		

*Fyysisen käynnin määrien tilastointitavoissa saattaa kirjastoittain olla suuriakin eroja, jotka vaikuttavat suuresti laskentatulokseen. Myös kirjastojen keskitettyjä palveluja tilastointi ei huomioi.

Halssilan kirjastossa käy päivittäin suuri joukko lapsia ja nuoria, jotka eivät sillä kerralla lainaa tai muuten tilastoidu. He kuuntelevat musiikkia, lukevat satukirjoja ja lehtiä, käyttävät tietokoneita. Tätä kirjastopalvelua ei korvaa kirjastoauto eivätkä näin pienet lapset ja nuoret voi yksin lähteä pääkirjastolle.

Jyväskylässä 26. päivänä syyskuuta 2006.

Halssilan asukasyhdistys ry

Pirkko Vuorinen
puheenjohtaja
Tuohitie 53, 40320 Jyväskylä
puh. 014 271549 ja 050 403 8053

Ari Koponen
sihteeri
Majavankuja 19, 40400 Jyväskylä
puh. 040 720 2710
ari_koponen@kolumbus.fi